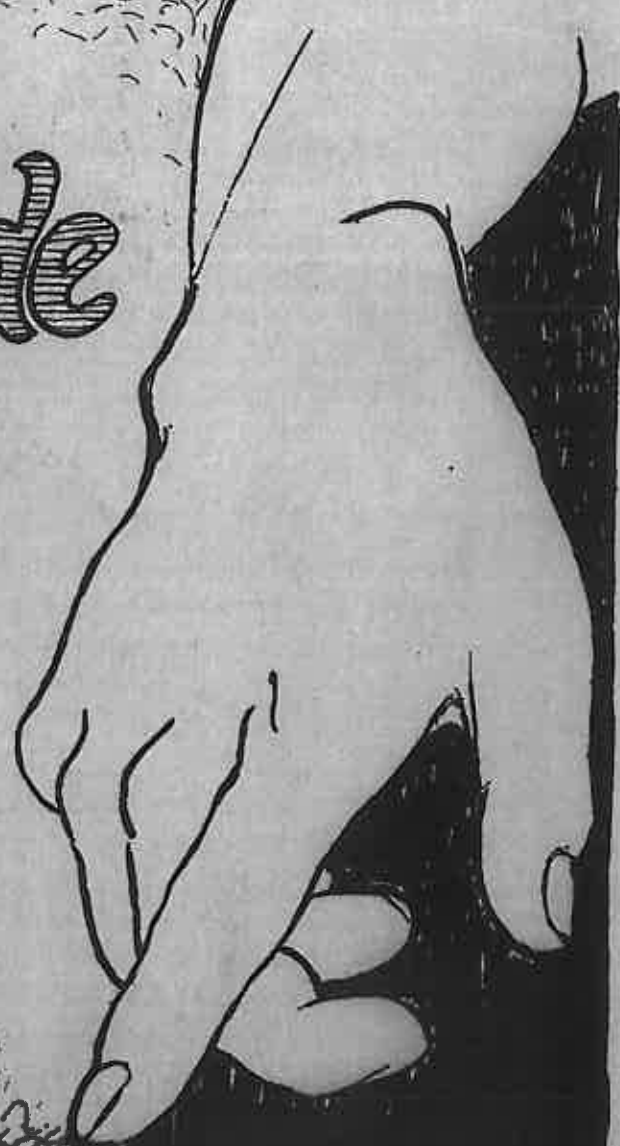
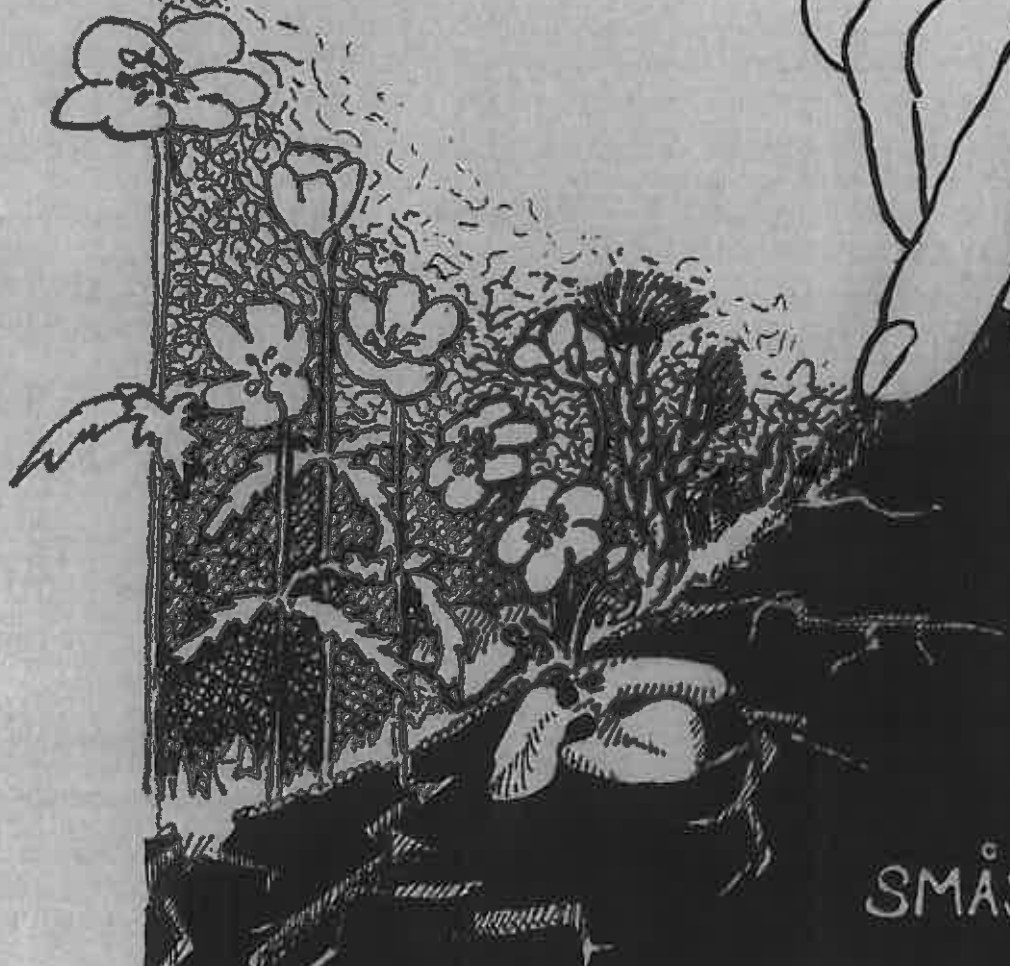

Skapende Spør

SMÅSKRIFT 7

SAMLING 8 SKAPERVERKET

Vor Kunst

SAMLING OM SKAPERVERKET

OPPROP

Gud skapte — og det var såre godt. Også før mennesket kom inn i bildet...

Naturen har egenverdi fordi Gud har skapt den — og ikke bare fordi den er gavnlig for mennesket. Den verdi som delene har, går igjen i helheten i naturen. Økologien forteller om en fint sammensatt balanse, som ikke må røkkes dersom livet skal bestå.

I dag lider naturen større overlast enn noensinne. Mennesket skalter og valter med den etter eget forgodtbefinnende — istedenfor å forvalte den til Guds ære og helhetens beste.

Som kristne bør vi besinne oss på denne situasjon, siden vi som mennesker er satt til å «dyrke og vokte hagen». Mer enn noengang er det nå nødvendig med en

SAMLING OM SKAPERVERKET.

Hensikten med dette oppropet er ikke å skape noen ny naturvernorganisasjon. Vi ønsker å samle vårt arbeid framover langs to linjer: **INFORMASJON** og **INSPIRASJON**. Omfanget vil avhenge av den oppslutning vi får på dette utspill.

Kirsti Birkeland, Oslo — Gunnar Brøvik, Oslo — Sigvø Dagsland, Oslo — Øyvind Dahl, Stavanger — Randi Bojer Godal, Bærum — Nils Magnar Grøndstad, Bergen — Tor Grønvik, Hurdal — Reidar Halgunset, Orkdal — Eva Forsell Halaas og Vidar Halaas, Risøya — Hans Petter Hanssen, Rissa — Alfred Hauge, Stavanger — Inger Heiberg, Bærum — Astrid Hognestad, Oslo — Tor Holtan-Hartwig, Oslo — Jostein Landre, Berkåk — Roy Nordbakke, Alta — Harald Olsen, Be i Telemark — Odd Ones, Stavern — Hans Eivind Riiise, Oslo — Knut Gunnar Sellevold, Hjelmeland — Axel Smith, Asker — Knut E. Sparre, Oslo — Ole Jakob Stakkestad, Stokmarknes — Lyder Johs. Verne, Finnsnes — Egil A. Wyller, Oslo — Oddvar Øieren, Elverum — Sverre og Bodil Aalvik, Alta — Hans Eirik Aarek, Ås.

Om du vil støtte dette initiativet, kan du sende ditt bidrag — stort eller lite — til

SAMLING OM SKAPERVERKET
Hagalivn., 1342 Jær

Postgirokonto nr. 584 98 84.
Bankgirokonto nr. 4213.20.27905.

OBS: Du kan selvsagt yte støtte på annen måte enn med penger, ved personlig innsats i en eller annen form.

-Uten meg kan dere intet gjøre

Unge kristne har i det siste tiåret blitt mer bevisst sitt forvalteransvar,- flere er blitt aktive naturvernforkjempere.

Dette gleder vi oss over. Det er flere kristne som tar del i demonstrasjoner "i verden" som tidligere var utenkelig.

Som kristne har vi fått en trang til å gjøre opprør mot det vi ser virker ødeleggende.

Men vår interesse for bevaring, vern, og støtte til rettferdige avgjørelser må ikke bli så sentral at plassen som den treenige Gud

ønsker å ha i hjertene er oppbrukt og forbeholdt viktigere saker.

Vi må vokte oss så kampen for å verne om Guds skaperverk ikke går på bekostning av eller blir noe alternativ til det daglige møte med hans sønn,- Jesus Kristus -.

" Jeg er vintreet, dere er grenene. Den som blir i meg og jeg i ham, han bærer mye frukt, men uten meg kan dere intet gjøre. "

Joh. 15.5

OSLOGRUPPA LEVER

Etter en periode med forholdsvis laber aktivitet, er nå Oslo-gruppa i Samling om Skaperverket i ferd med å våkne til liv igjen. Flere nye har hengt seg på, og etter noen kvelder med diskusjon omkring målsetning og eventuelle nye prosjekter, begynner vi å bli enige om hvordan vi vil satse.

Da mange av de nye i gruppa er relativt ferske i SOS-sammenheng, prøver vi å kjøre et todelt opplegg på samlingene våre. Et studieopplegg omkring skapelsen og vårt forvalteransvar utgjør første del, mens vi videre konsentrerer oss om et konkret prosjekt som går på vern av Breheimen (bl.a. med tanke på vandreleiren i sommer).

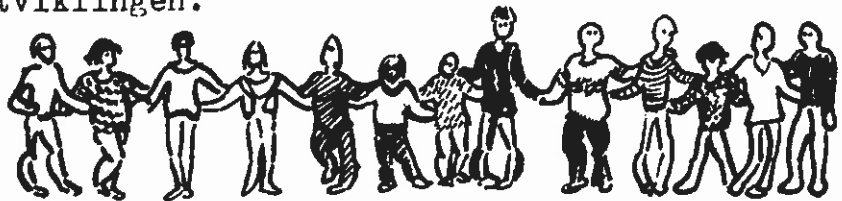
Med dette livstegn sparker vi ballen videre til andre SOS-grupper og støttemedlemmer og håper at meldingen om at det spirer og gror i hovedstadens asfaltjungel kan motivere til fornyet engasjement utover det ganske land.

HVA KOMMER
FRAMTIDENS
HISTORIKERE TIL Å
SE NÅR DE ANALYSERER
80-ÅRA I LYSET FRA SINE
SKARPE LYSKASTER?
BLIR DET ET TIÅR DER KIRKEN
SLIPPER FRA SEG EN NY FOLKEBEV-
EGELSE? AKKURAT SOM MAN EN GANG
KAN KIRKEN I ÅTTIÅRA BLI ISOLERT FRA
HISTET KONTAKTEN MED ARBEIDERBEVEGELSEN.
DEN VOKSENDE MILJØ- OG FREDSBEGE-
MEN EN TID DER KIRKEN IGEN BLE TIL Å FRAMSTÅ
SOM EN TOK MISJONS- OG ULANDSENGASJEMENT.
YNTTE SITT INITIATIV, OMTRENT DER KIRKEN ENKELT FORDI DEN PROF-
TIL OG MED BLI ALTERNATIVBEVEGELSE. GANSKE VITALISERE DEN PROF-
I DEN STORE MAVER TIL ET OPPBRUDD SOM KAN VITALISERE DEN PROF-
ANE MILJØBEVEGELSEN OG DEN NY KIRKEN TRE FRAM SOM DENNE
KORTHET ANTUDE HVORFOR JEG SER KIRKEN TRE FRAM SOM DENNE
FORTROPP I DETTE SKJEBNESVANGRE, MEN OGSÅ DYPT SPENNENDE
TIÅR.

HARRY MÅNSUS

God's
alternativ
bevegelse
trer fram

Sytti-åra har gitt oss mye viktig innsikt om forholdene på jorda vår. Den internasjonale urettferdighet er blitt tegnet klart for vår bevissthet. Vi har oppdaget det sultne og fryktinngytende kapprustningsmonstrumet. Vi har fått øynene opp for at både den synlige og usynlige miljøforurensning er en trussel mot alt som lever på jorda. All denne faktakunnskap og alle disse perspektiv er viktige, men de klarer ikke i seg selv å utløse en dyp og bred alternativbevegelse med det som mål å snu den nåværende samfunnsutviklingen.

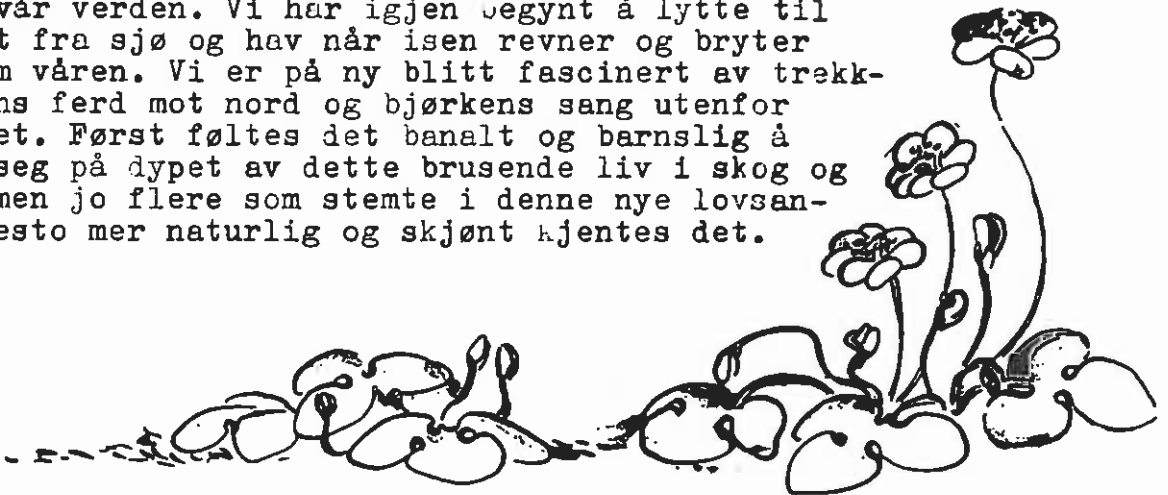
Det må noe mer til. Det moderne menneske er nemlig svært hardt presset i sin daglige livssituasjon. Derfor holder man ikke ut i lengden å leve under en himmel som er så fylt av mørke, truende og høyeksplosive skyer. Dessuten har de fleste ikke tid til å trenge inn i alle innviklede nasjonaløkonomiske perspektiv og politiske analyser. Derfor står nå miljø- og fredsbevegelsen i fare for å bli og forbli en elitebevegelse for sterke og intelligente mennesker. For oss kristne står denne utvik-

ling i sterk kontrast til Jesu forkynnelse av Guds rike. I Evangeliene ser vi med all mulig tydelighet at Guds opprinnelige alternativbevegelse nettopp begynte blant svake, enkle og nødlidende mennesker. I virkeligheten holder noe på å skje innenfor den kristne "miljø-vekkelsen" akkurat nå som lar oss ane en bibelsk fordykning, noe som i høy grad kan berike til og med den profane miljøbevegelsen.

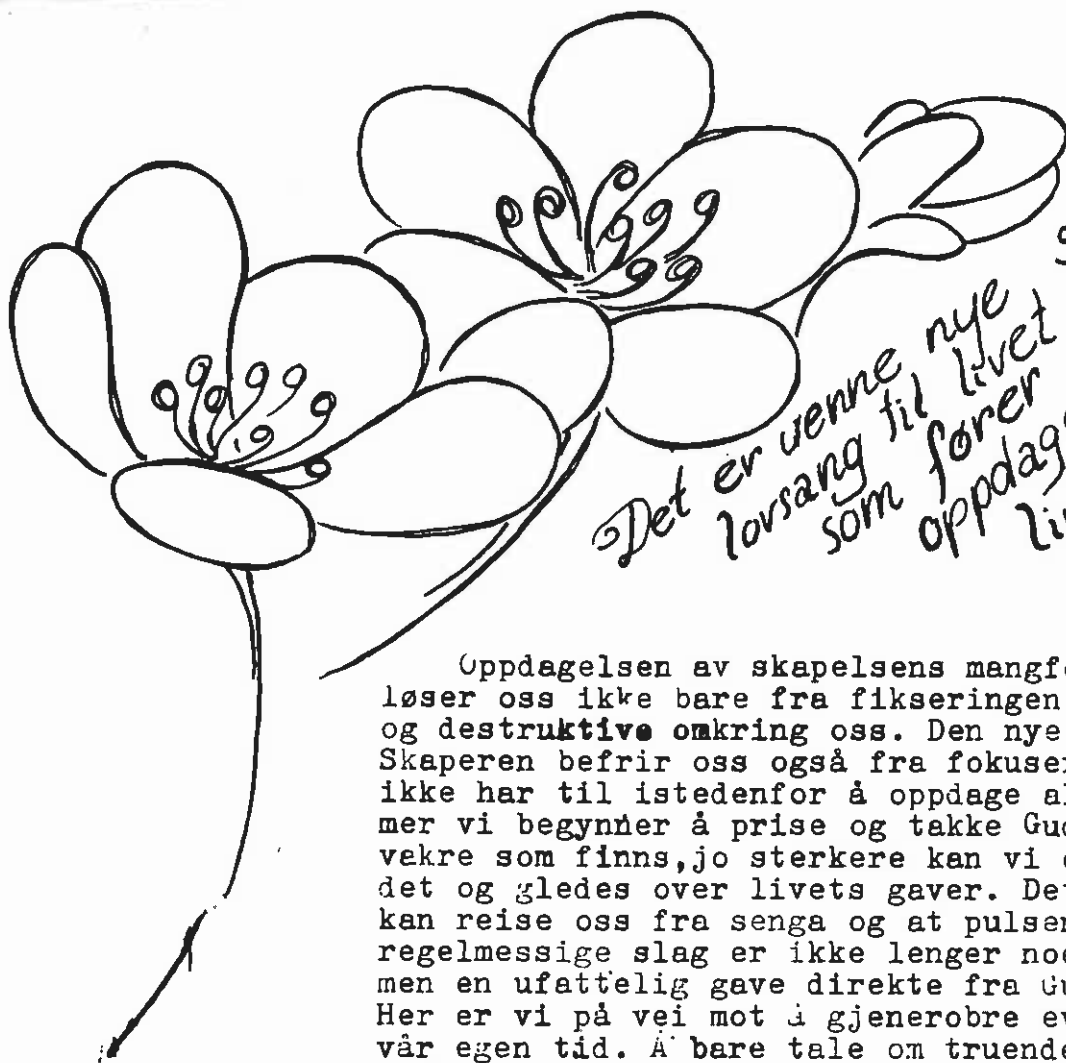
Sungen som føder et folk

På 70-tallet konsentrerte vi oss i så sterk grad om det mørke og det destruktive at dette fikk total overhånd. Vi fokuserte så intenst på at skapelsens brusende liv var i ferd med å forsvinne, at vi til slutt bare hørte tausheten og gribbenes rop i natten. Det var i denne epoken u-landsgrupper ble startet, kjempet en tid for så å gi opp. Bare de sterkeste orket å kjempe videre. De andre sto igjen med anstrengte muskler og bleke kjeen.

I begynnelsen av åtti-åra opplever vi plutselig hvordan våre øyne og ører åpnes for noe nytt. Vi stirrer oss ikke lenger blinde på tausheten og døden, selv om denne virkelighet kaster sine skygse over vår verden. Vi har igjen begynt å lytte til bruset fra sjø og hav når isen revner og bryter opp om våren. Vi er på ny blitt fascinert av trekkfuglens ferd mot nord og bjørkens sang utenfor vinduet. Først følte det banalt og barnslig å røre seg på dypet av dette brusende liv i skog og mark, men jo flere som stemte i denne nye lovsangen, desto mer naturlig og skjønt kjentes det.

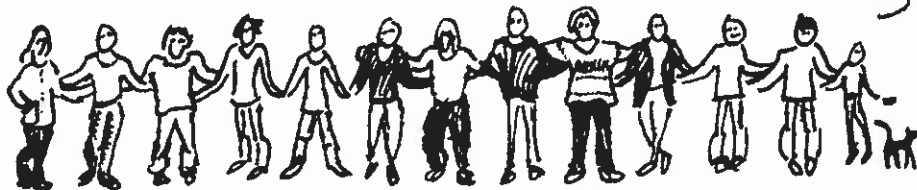

Og jo mer vi opplever av dette brusende liv i skapelsen, desto sterkere føler vi at vi ikke er en-somme i kampen mot alle destruktive og nedbrytende krefter i vår verden. Nei, det finnes En som slett ikke har gitt opp håpet om et rikt og meningsfylt liv på jorda, En som fremdeles lar sitt regn falle og sin sol lyse over oss alle. Tross alle truende skyer kjenner vi at vi lever under en åpen himmel. Vi får samarbeide med Skaperen og har selve livet på vår side. Jo mer vi lever oss inn i denne visjon av hva Gud selv gjør i vår verden, desto mer forsvinner det krampaktige i musklene våre, fargen vender tilbake til kinnene og hjertet begynner å gløde.

Det er denne nye sprudlende
lovsang til livet og Skaperen
som fører oss videre i
oppdagelsen av
livets rikdom

Oppdagelsen av skapelsens mangfoldige liv løser oss ikke bare fra fikseringen på det mørke og destruktive omkring oss. Den nye lovsangen til Skaperen befri oss også fra fokuseringen på det vi ikke har til istedenfor å oppdage alt vi har. Jo mer vi begynner å prise og takke Gud for alt det vakre som finns, jo sterkere kan vi også oppleve det og gledes over livets gaver. Det faktum at vi kan reise oss fra senga og at pulsen gjør sine regelmessige slag er ikke lenger noen selvfølge, men en ufattelig gave direkte fra Guds egen hånd. Her er vi på vei mot å gjenerobre evangeliet for vår egen tid. Å bare tale om truende isfjell og mørke uværsskyer er ikke noe gledens budskap for et menneske som kjemper for sitt liv blant harde brottsjøer. Evangelium for det moderne menneske er først og fremst å få sette seg ned iblandt oss for å lytte til sangen om livet, og siden-når tiden er moden- selv stemme i sangen. Det er her vi merker at himlen ikke er stengt, at Skaperen ikke har glemt oss, men at vi fortsatt får vårt daglige brød takket være Hans sol og Hans regn.

Det er denne nye sprudlende lovsang til livet og Skaperen som fører oss videre til nye oppdagelser av livets rikdom. Og det er denne sang og denne livsglede som kan gripe de motløse og de som er i ferd med å gi opp håpet for sitt liv. Det er denne sangen som kan få de dypeste strenger i folkesjelen til å begynne å vibrere av lengsel og forhåpninger, og da er det ikke langt igjen til den veknelsen vi har bedt om i årtier. Det er på dette område den kristne menigheten kan gi den profane alternativbevegelsen en uerstattelig "drahjelp," fordi dette "drag" ytterst sett kommer fra en åpen himmel.

Et befridd område

For at denne livsprosess skal kunne fordypes og komme stadig flere mennesker til gode, må kirken i langt høyere grad bli et befridd område. Dessverre gjør også nå svært mange menigheter en fatal av sin oppgave. De går til det travle og sjelelig overfladiske menneske og tilbyr stadig mer program eller stiller flere aktivitetskrav. Dette er å drive ut Beelsebub med Beelsebub. Menighetens kall er i stedet å skape et tilfluktssted slik at menneskets sjel kan leges og så smått igjen få mulighet til å vibrere framfor skapelsens under og for varmen i menneskelige relasjoner. Kirkens viktig-

ste oppgave akkurat nå er å hjelpe mennesker til å finne livets kvalitet, å lære å glede seg over den rikdom Skaperen har tiltenkt deres liv på jorda.

Det er denne nye livsinnstilling vi har kalt den nye lovsangen, men den krever både en klangbunn i vår sjel og en stillhet i våre omgivelser for at dens sprudlende toner ikke skal druknes i støyen og maset fra dagens travle vekstsamfunn.

La oss illustrere det moderne menneskes problematikk med et bilde fra musikkens verden. Det trengs en fullstendig orkesteroppstilling og en dyktig dirigent for at vi skal kunne framføre Livets store symfoni. For at menneskelivets rikdom av både glede og sorg skal komme til uttrykk behøver vi både lyse strykere og mørke treblåsere.

Det moderne menneskes problematikk er ifølge bibelen at det ikke lenger vil innordne seg i den store dirigentens takt og at det forlatt sin plass i det store orkesteret. I stedet har mennesket gitt seg i kast med den umulige oppgave det er å spille Livets store symfoni på sitt eget lille soloinstrument og i egen takt. Og når det av naturlige årsaker ikke blir noen dimensjon og klang

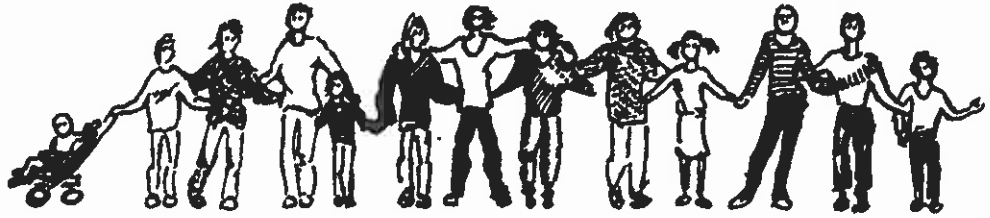
over livet, begynner det desperate mennesket å spille stadig mer frenetisk og mishandler enda voldsommere sitt følsomme instrument. Og jo lenger denne utviklingen går, desto mer sprukken og forstyrret blir sjelens ømtålige klangbunn.

Her har vi også forklaringen til den kjølige anonymitet og upersonlighet som nå legger seg som en rå disover vårt samfunn. Vi har mistet evnen til å leve oss inn i andre menneskers livssituasjon, til å dele deres glede og sorg. Her har vi forklaringen til jaget etter noe nytt, etter forandring, etter nye opplevelser og ting. Vi har mistet evnen til å glede oss over det vi allerede har. I dette ligger også mye av forklaringen på at de dype kulturopplevelsene i stadig større grad blir erstattet av kulturaktiviteter. Og her finner vi årsaken til at vi idag gjesper under prekenen i kirken, mens våre forfedre ble løftet av visjoner og begynte å gløde i de små enkle kirker og bedehus.

Slik går det når menneskets sjel reduseres til en flimrende mottagerskjerm for tusentalls ubearbeidede og svært ofte helt meningsløse impulser. En slik nedstøvet sjel hører ikke lenger skogens brus og havets sang. De gule høstløvene faller direkte til bakken og kan ikke lenger feste seg ved en slik sjel. Alt blir øyeblikksbilder og tilfeldige impulser, istedenfor å synke ned som dype vibrasjoner og varige opplevelser i sjelens følsomme klangbunn. Derfor er det slett ikke så underlig at mennesket igjen begynner å spørre seg om hvori livets egentlige kvalitet består. Man aner i sitt indre at man var destinert for noe rikere og større. Det er anelsen av Livets egen symfoni med Skaperen selv som dirigent vi bærer inne i oss.

Åtti-åras menighet kommer til å gå inn for en ny radikal livsstil som skaper et tilholdssted for selve livet. Menigheten blir et befridd område, der den demoniske materialismen ikke lenger får beholde sitt strupetak på mennesket. Og jo mer vi opplever at livet vender tilbake, desto mer radikalt kommer vi til å føre frigjøringsverket videre.

Når vi lykkes i å forandre vårt dagligvarekonsum, da merker vi at vi er i stand til å påvirke vår egen situasjon og at vi ikke er helt innestengt i en truende samfunnsutvikling. Vi oppdager at vi gjennom en ressursbevarende livsstil kan skape forandringer som setter spor etter seg både innenfor industrien og supermarkedene lenge før vår nasjon er moden for politiske avgjørelser i den retning. Vi erfarer at vi er en fortropp for en ny og annerledes verden, samtidig som vårt liv får en typer mening og en helt ny horisont. Det er spennende å være kristen når man kjenner disse krefter hugger tak i ens egen sjel, og når man ser alle paralleller mellom vår tid og Guds opprinnelige alternativbevegelse i Galilea.

"SJÄLEN HAR BLIVIT EN FLUMRANDE SKÄRM"

Text: Harry Månsus

Vi befinner oss på evighetens strand före år 2000. Vi har ett stänk av liv i vår hand, något oerhört dyrbart. En möjlighet att dela glädje och sorg med människor vi håller av. Och vi har alla gemensamt, att vi vill göra det mesta möjliga av dess årtionden vi fått i vår hand här uppe under polstjärnan.

Men för att vi ska kunna tillgodogöra oss detta fina liv måste vår inre människa, själslivets känsliga mottagarapparat, vara frisk och känslig. Vi måste kunna vibrera av glädje och inlevelse, när vi lyssnar till jordens sång och människorna omkring oss. Det är själens klangbotten som gör att det mänskliga instrumentet kan vibrera av glädje och tacksamhet över livet.

I dag utsätts vi emellertid för ett bombardemang av intryck och aktiviteter, som hotar att skada själens känsliga klangbotten och i värsta fall slå ut den helt och hållet. Därför känner många människor att de inte riktigt lever och bestämmer om sitt eget liv, utan de släpar med i en utveckling och känner sig ofta trötta och jagade. I stället för att öppna sig för andra människor och för rika naturupplevelser, känner man att man måste knyta sig i sitt skal och avskärma sig ifrån omgivningen för att överhuvudtaget överleva.

OKÄNT MILJÖGIFT

Det är precis som om detta okända miljögift skulle gripa omkring sig i alla åldrar. Det sipprar till och med in i barnens lektrum och angriper deras skapande fantasi. Lekrummet är överfullt av leksaker och spel, men mitt ibland alltsammans sitter en liten människa med trött blick och frågar: "Mamma, vad ska jag göra?". Det är inte sällan som denna håglöshet och trötthet följer ungdomarna genom skolvärlden. I värsta fall hotas själva livsgnistan hos dem, och då riktar de sin blick upp emot den mörka natthimlen och frågar: "Varför lever jag egentligen?"

Denna psykiska nöd är välfärdssamhällets svåraste problem. Om vi inte kommer till rätta med denna utveckling, så kommer vårt samhälle att förlyfta sig på alla utslagna människor i en nära framtid.

Men är inte t ex miljö- och fredskampen vår viktigaste uppgift just nu? Helt säkert, men den kampen kan aldrig föras till seger

om vi inte samtidigt återerövrar vårt förlorade inre liv. Klarar vi inte av denna återerövring av livets rikedom och mening även för de små utsatta människorna, då kommer alternativrörelsen att bli en elit-rörelse av starka som orkar kämpa till det bittra slutet. Det är därför frågan om den yttre miljön och fredskampen omedelbart måste sammanföras med de strömningar som idag talar om människans inre liv och helande.

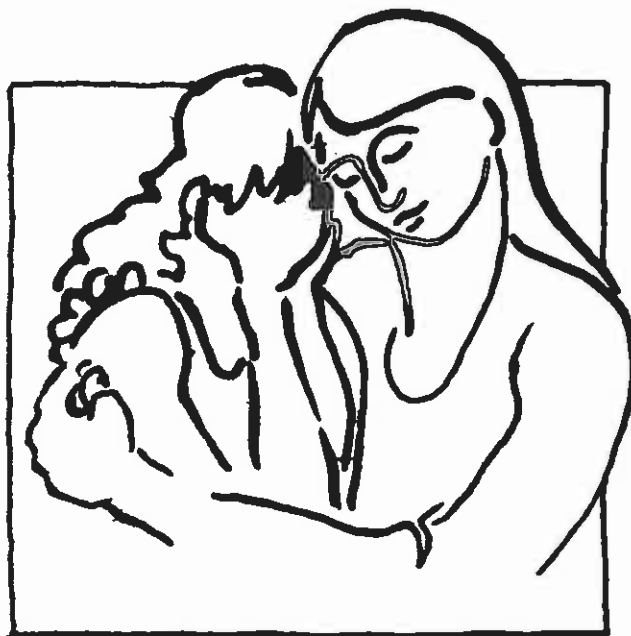
Det är dags att ta våra stressforskare på allvar, när de säger att människan inte är skapad för detta ständigt stegrade livstempo. På jobbet är tempot högt och nya tekniska hjälpmedel och olika rationaliseringsåtgärder gör arbetet pressande för många. Att se till sitt hus, sin trädgård, sin bil och många dyrbara prylar gör fritiden också mycket stressande för många i livets bästa år. Och ett märkligt fenomen uppstår, nämligen att när man faktiskt har litet tid, då känner man att man måste göra något då också. Se om det är något på TV eller radio, kanske bläddra i en kvälls- eller veckotidning.

Det här kan drabba barnfamiljerna oerhört hårt, även om de inte inser det utan bara har det på känn, medan barnen ännu är hemma. En far uttryckte denna kusliga upptäckt mycket väl, när han och hans hustru plötsligt satt ensamma i huset:

"Det känns som när man lånat några fina böcker från biblioteket, som man verkligen sett fram emot att få läsa. Men tiden räckte inte till och nu måste man föra dem tillbaka olästa. Så känns det just nu. Vi har haft våra barn och dessa små rika världar har spirat upp här mellan våra egna väggar. Men vi hade inte tid att tillgodogöra oss denna rikedom, medan vi hade vår tid tillsammans. Nu var det plötsligt dags att lämna dem ifrån oss."

EN OMÄNNISKA

Det är dags att starta en inre livets revolution omedelbart, inte bara därför att den psykiska nöden är så svår i vårt samhälle för närvarande. När vi sätter oss in i

"Vi kan fortfarande skratta tillsammans, även om skrattet ofta dör efter bara ett tiotal sekunder. Däremot blir det allt svårare att gråta tillsammans och att dela livets lidande och skuggsidor."

framtidensforskarnas perspektiv och beräkningar, då visar det sig att livstempot och förändringstakten kommer att accelerera på snart sagt livets alla områden.

Det innebär att människan i framtiden kommer att utsättas för en massiv press. Det innebär med nödvändighet att själslivet kommer att förytligas och förflackas ännu mera. Människan kommer till slut att bli omänsklig, att reduceras till en ren konsumtionsvarelse. Och i brist på ett friskt, porlande källsprång i sitt eget inre, kommer denna rotlösa varelse att reducera sitt själsliv till en flimrande mottagarskärm för allehanda obearbetade intryck utifrån.

Det är dags för en mäktig befrielseörelse, där vi steg för steg befrias ifrån trycket av detta livsfientliga tempo, som slår ut det allra bästa inom oss, själva förmågan att spegla livet i dess storhet och rikedom. Precis som människan rest sig i protest mot materiell fattigdom och fysiskt förtryck så måste vi resa oss och utmana de kommersiella krafter som idag har fått ett struptag på vår mänsklighet. Men för att få en klarare bild av hur denna det inre livets befrielsekamp ska börja, måste vi precisera några av det stegrade livstempots direkta konsekvenser i vårt samhälle idag.

HÅLLER TYST

Varför är vårt samhälle så anonymt och kyligt, så formellt och opersonligt? Har vi plötsligt blivit så omänskliga och otäcka? Jag tror inte det. Men den moderna livsföringen har utsatt oss för ett sådant bombardemang av nyheter, förändringar, aktiviteter och underhållningsupplevelser att vi inte har någon livskraft kvar att leva oss in i andras glädje och sorg. Vi har ju knappast tid och kraft att uppleva vår egen glädje och sorg, än mindre andras. Och det kräver både tid och kraft att fördjupa mänskliga relationer.

Det finns inbyggda mekanismer som håller på att förstärka opersonligheten i det svenska samhället. Anonymiteten håller på att bli vår livsstil. Vi vet nämligen att andra inte orkar leva sig in i våra djupare upplevelser, därför håller vi tyst med dem. I stället pratar vi med grannar och släktingar om Olof Palme, Björn Borg och Stanley Sjöberg.

Och ju mera vi håller tyst med insidan av vårt liv, desto svårare blir det att bryta denna tystnad. Vi kan fortfarande skratta tillsammans, även om skrattet ofta dör efter bara ett tiotal sekunder. Däremot blir det allt svårare att gråta tillsammans och att dela livets lidande och skuggsidor. Om någon plötsligt brister ut i gråt, då blir vi för det mesta handfallna. Och ju mer livets insida privatiseras, desto mera blir vi hänvisade till att odla denna sida framför TV, i biografen eller genom att gnaga på kändisarnas privatliv i veckopressen.

YTLIG KULTUR

Även kulturlivet har enligt min mening drabbats av själslivets förytligande och förflackning. Givetvis fortsätter vi med kulturevenemang. Inte minst vår tradition kräver att vi är "kulturella". Och ändå är det ganska uppenbart att de djupa kulturupplevelserna håller på att ersättas av kulturaktiviteter. Och när det inte finns en oskadad klangbotten, som kan vibrera, då

måste man tillgripa alla möjliga förstärkningseffekter för att sätta folk i rörelse.

Jag växte själv upp i ett kulturellt undermåligt sammanhang, om man ska mäta efterkrigstidens Finland med nutida mått. Och ändå har jag i hembygdens små sammanhang bevittnat intensivare kulturupplevelser än jag senare mött i fina konsertsalar. Jag kommer ihåg när den klinkande mandolinorkestern framförde Finlandia i hembyns skola. Det var nog inte orkesterns precision som gjorde att tårarna lyste i mors ögon. Nej, när själen bevarat sin djupa klangbotten och fått tid att bearbeta intryck och upplevelser, då behövs det bara några klinkande mandoliner för att det finska folkets livsöde ska vara närvarande i ett enda intensivt ögonblick!

Utan denna inre stillhet och balans kan vi inte heller spegla det rika liv som finns i Guds brusande skapelse. För visst är det enormt att få leva på detta fina smycke i kosmos, där livet en gång fick sin hemvist. Visst är det fantastiskt att med hjälp av de stoftpartiklar jorden lånat oss några årtionden få spegla Nordens ljusa försommarnätter och dess sprakande norrskenkvällar. Här finns så många läkande och uppfriskande krafter, som den store Läkaren ger oss så frikostigt, därför att vi så väl behöver dem.

BARA PÅ SEMESTERN

Men tyvärr kan de flesta moderna människor inte längre tillgodogöra sig dessa skapelsens generösa gåvor. Det är bara under en sommaresemester man kan varva ner så att man åter kan höra jordens sång, och gripas av en djup tacksamhet över att hjärtat gör sina regelbundna slag.

Orsaken till den djupa psykiska noden i vårt välfärdsamhälle beror helt enkelt på ett livstempo och en livsföring, som skurit av våra förbindelselänkar till skapelsen, medmänniskorna, kulturlivet och till Skaparen själv, som är källsprånget till allt positivt liv. Vi är skapade så att vi kan

tillgodogöra oss livets rikedom som gåvor från och till varandra. Vi tillhör skapelsen fina väv, där allt liv hänger samman och är beroende av vartannat.

Därför är det en självmotsägelse att människan skulle finna lycka och mening i att sitta och konsumera på egen hand, allra minst när hon vet att hennes konsumtion i allt högre grad blir ett hot mot jorden, livet och framtidens generationer. Det är därför Livets Gud kallar oss alla till sitt stora befrielseverk av människan i det moderna samhället, ett befrielseverk där det inre och det yttre måste gå hand i hand ifrån första stund. Utan den inre befrielsen blir den yttre omöjlig och utan den yttre blir den inre meningslös och ett slag i luften. Men hur ska det ske rent konkret?

STRYPA NYHETSFLÖDET

Som enskilda och familjer måste vi helt enkelt dra ner på vårt stressiga livstempo. Det börjar med att vi analyserar vår situation, det vi ger tid och kraft till, och sedan så konsekvent som möjligt prioriterar det som för oss in i en djupare upplevelse av skapelsen, varandra, kulturlivet och Gud själv. Det är detta vi kallar en ny livsstil, nämligen att bereda ett utrymme för livet självt, det liv som Skaparen själv ger oss på olika vägar för vårt liv på jorden.

Givetvis är detta individuellt för varje människa och familj. Därför vill jag nämna ett litet exempel ifrån mitt eget liv. Vid en liten analys kom jag fram till att jag gav 50-60 minuter om dagen för det ständiga nyhetsflödet i morgontidning, radio, TV och kvällstidning. När jag efter några veckor åter granskade detta nyhetsflöde, så visade det sig att det mesta var ganska onödigt att belasta sitt sinne med och att uppröras över.

Samtidigt hade jag nästan ingen tid för våra två döttrar, som vi hoppas få ha här hemma några år till. Resultatet blev att jag började prioritera korta nyhetssammanfattningar, som tar 10-15 minuter per dag och på detta sätt spara ihop 40-45 minuter

för det pulserande livet omkring mig. Du kan tycka att exemplet är banalt, men jag vill visa att vi måste våga bli konkreta och banala, när det gäller det förestående befrielseverket.

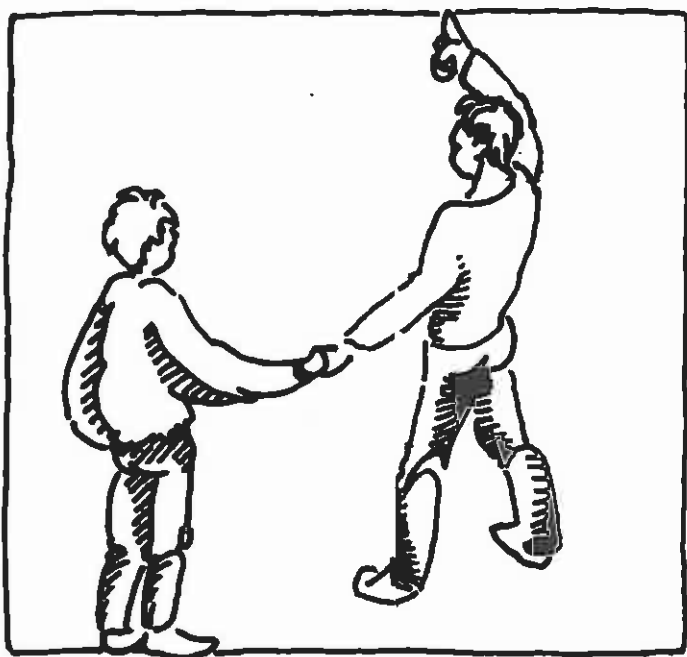
BEFRIANDE UPPTÄCKTER

Ett annat fenomen som är typiskt för oss moderna människor är att vi hela tiden inriktar oss på framtiden. "När jag har klarat av det här, då ska det bli en förändring". I stort och smått håller framtiden på att ta överhanden, så att vi inte kan tillgodogöra oss nuet och det förflutna. "Det rummet ska vi måla så och möbeln i den katalogen skulle göra sig bra." Då har det en befriande effekt att upptäcka hur skönt man sitter i den soffa man redan har.

Och annu mer: Man kan sitta och se på gamla bilder och återuppleva det liv man verkligen levt och gräva upp de rikedomar, som ligger i den åker man själv brukat. Det är oerhört viktigt för den rastlösa och rotlösa moderna människan att återerövra sin egen historia, att få perspektiv på sitt liv och att så kunna glädjas åt hela sin stund på jorden.

När vi talar om vikten av gemenskap med andra människor, kan detta lätt tolkas så att vi måste ta upp kontakten med många

fler människor än nu. Inte sarian är det precis tvärtom. Vi kan bli tvungna att skära ner många av våra ytliga kontakter, som i och för sig kan berika oss på något område, och i stället våga prioritera några få människor i vår närhet och bygga upp bärande relationer till dem. Det är när vi upptäcker vårt eget inre liv, och kommer i en riktig relation till skapelsen och människorna där vi hör hemma, som vi får den nödvändiga kraften till att föra detta befrielseverk vidare. Då kan vi hjälpa andra att bryta med tillväxtsamhällets värderingar och livsstil.

HEJDLÖS HÄNGIVELSE

Många kristna har ännu inte insett det, men just denna utslagning av vårt inre liv är ett struptag på levande kristendom. Innerst inne är nämligen kristen tro en hejdlös hängivelse - något som Frank Mangs ständigt påminner oss om. Men denna hängivelse åt Gud förutsätter att man kan röras på djupet, gripas och se visioner. Att kristen tro under lång tid har reducerats till

lärosatser och tillfälliga känslöstämningar, beror i väldigt hög grad på att vi inte *kunnat* gripas och lyftas av bärande visioner till en reell insats i världen. Att vi inte så lätt kan gripas och hänföras som Guds folk fordom är inte i första hand en andlig fråga, utan en fråga om hur vi ska handskas med det känsliga instrument Gud själv gett oss.

Många kristna missbrukar själens instrument på ett skrämmande sätt. De ställer upp på allt det som materialismen kräver av oss idag, om vi vill hänga med i statusjakten och kanske ligga i täten. Dessutom satsar vi ganska mycket på aktiviteterna i kyrkan. Om vi okritiskt ställer upp på allt detta, då kommer vår kristendom att framstå som något livsfientligt, kanske till och med för våra närmaste eller våra egna barn. Inte heller predikanten är oberörd av detta smygande "miljögift" i den kristna församlingen. Även hans själ är trög och trött, när den plötsligt ska gripas och glöda, för att om möjligt försöka lyfta en åhörarskara i gudstjänsten.

Nu finns det emellertid mycket hoppfulla tecken bland Guds folk i detta hänseende. Den andliga förnyelsen har fördjupat relationen till Gud och till trossyskonen och nu står upptäckten av skapelsen för dörren. Samtidigt bryter den kristna miljöväckelsen - en ny helgelseörelse - fram och talar mera konkret om hur församlingen kan bli ett befriat område.

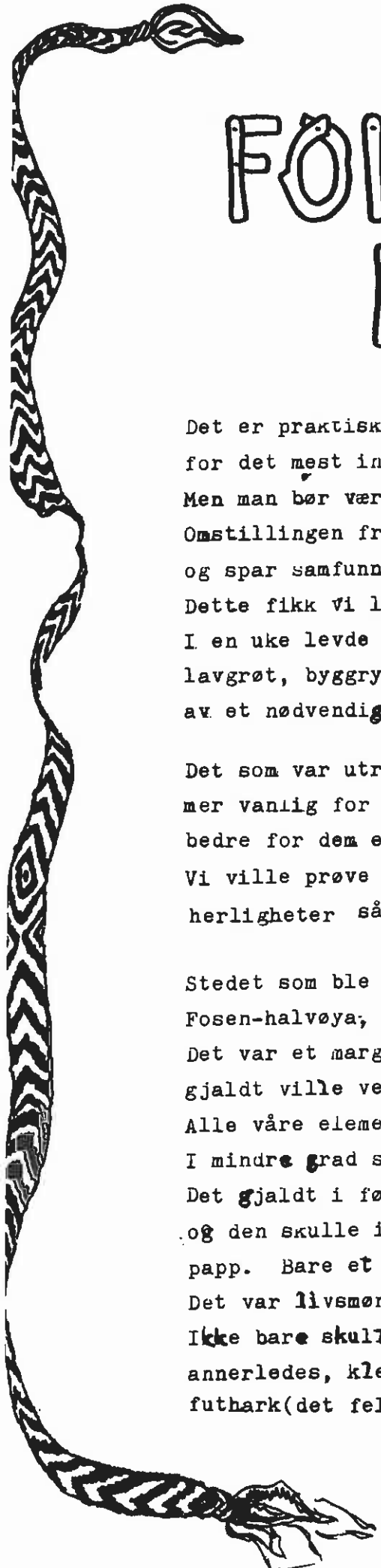
Om dessa två strömningar räcker varandra händerna, då får befrielsen av den yttre och den inre miljön ett bibliskt helhetsperspektiv. Det är ett frälsningsbudskap som ligger helt i linje med det som den moderna människan längtar och söker efter. Det är därför jag tror på en djupgående folkväckelse inom kort! □

Stilheten etterpå...

Prøv å bli ferdige nå (mine damer og herrer)
med provokasjonene og salgsstatistikkene,
med søndagsfrokostene og forbrenningsovnene
og de tredobbelte rekkene med trafikklys.
Kom igjennom det derre og bli ferdige
med festforberedelsene og markedsføringsanalysene,
for det er blitt for sent, det er snart for sent.
-Se å bli ferdige og kom hjem
til stilheten etterpå
som møter deg som et varmt blodsprøyt mot panden
og som tordenen underveis,
og som slag av mektige klokker som får trommehindene til å dirre
-For ordene er ikke mere til,
det er ikke flere ord,
fra nå av skal alt tale
med stemmene til sten og trær.

Stilheten-som bor i gresset
på undersiden av hvert strå
og i det blå mellomrommet mellom stenene
Stilheten
som følger etter skuddene og etter fuglesangen.
Stilheten
som legger teppet over den døde
og som venter i trappene til alle er gått.
Stilheten
som legger seg som en fugleunge mellom dine hender:
-din eneste venn.

ROLF JACOBSEN

FØRSØK MED FØRTIDEN

Det er praktisk mulig å leve i naturen og av naturens goder for det mest innbitte matvanemenneske.

Men man bør være godt forberedt. Mange uventede ting kan dukke opp. Omstillingen fra kjøpe, bruk og kast samfunnet, til samle, del- og spar samfunnet, er ganske stor.

Dette fikk vi 19 studentspeidere + hund erfaring på kropp og sjel. I en uke levde vi helt seriøst på O-skjell, tangspagetti, lavgrøt, byggrynsgrøt, takkekaker, sopp og bær, bare avbrutt av et nødvendig kjøttmåltid for å bøte på lavt kaloriinntak.

Det som var utradisjonell kost for oss unge i 1980, var nok kanskje mer vanlig for mennesker i jernalderen, og smakte sikkert bedre for dem enn for oss.

Vi ville prøve å leve som fortidas mennesker og utnytte naturens herligheter så langt vi visste.

Stedet som ble valgt lå ytterst mot havgapet, ved Oksvold på Fosen-halvøya, i en bukt av Koet.

Det var et marginalt kystområde, med liten fruktbarhet når det gjaldt ville vekster som vi kjente til.

Alle våre elementære behov skulle stedet dekke.

I mindre grad skulle vi være bundet av vår egen tid.

Det gjaldt i første rekke kosten. Den skulle vi selv fremstille, og den skulle ikke oppbevares og innpakkes, verken i plast eller i papp. Bare et minimum av mat skulle være innkjøpt i 1980.

Det var livsmønsteret under jernalderen vi skulle etterstrebe.

Ikke bare skulle kosten legges om, men vi måtte også bo annerledes, kle oss uvant, ha andre normer og aller helst snakke futhark (det felles-germanske runealfabetet).

PLANLEGGINGEN

I over et halvt år hadde vi diskutert og planlagt prosjektet. Temaer som: bolig og utstyr, mat og klær, ble fordelt gruppevis. Gruppene hadde i oppgave å finne fram til de beste løsningene. Den sosiale oppbyggingen ble også diskutert.

Det er vanskelig å tolke ut fra arkeologiske funn hvordan rangordningen var i germanske jernalder-samfunn.

Kunne det forsvares å ha en permanent arbeidsfordeling?

Begavelsene kunne være så varierte når det gjaldt evner til å ro, tenne ild, hugge ved, sette line, male korn, brikke-veve, eller skave ut treskjeer og boller. Ønsket vi autoriteter?

Ville vi ha en høvding som organiserte daglig-livet og påla den enkelte plikter ut fra behovene, eller ville vi spares for en slik tvangstrøye?

Muligens ville det i ukens løp raskt utpeke seg ledere - ønsket vi en slik utvikling?

Vi ville vite hva vi gikk til. Det var frivillig å være med.

Var reglene for harde, ville det skape en dårlig ånd og forsterke ønsket om å flykte fra jernalderen.

HVEM?

Selve stammen var homogen: studentspeidere i alderen 20-35 år. De som eventuelt var skikket til å være ledere og bli respektert for det, var de som hadde mest erfaring, og som dermed kunne forutsi hva et slikt prosjekt ville kreve.

Det var naturlig at deres meninger fikk større gjennomslagskraft - såvel i forarbeid som i praksis.

BOLIG OG UTSTYRS GRUPPA, så seg ut et område på Fosen som skulle ligge skjernet fra folk. Vi ønsket ikke å bli sett på som et sirkusforetag. Det var viktig å finne et område med lite trafikk og med en viss avstand til bondebefolkningen.

Av utstyret som skulle være minst mulig moderne og brukes i fellesskap, hadde vi økser, jerngryter, sleiver, trau, spader og selvlagde liner.

I **MATGRUPPA** ble det snakket om hvilke vekstøer vi kunne finne; sent på sommeren og langt ut mot kysten.

Småviltjakten var ikke begynt, og det var kanskje like greit. Våre jakterfaringer ville ikke ha ført til noen stor fangst. Vi ville satse på at vi fikk mye fisk og at det kunne bli en hovedrett.

Det var viktig å finne fram til de stoffer som det var mengder av. Det var tross alt 19 voksne mennesker i friluft som skulle ha dekket sitt kaloribehov daglig. Noe mer enn to måltider om dagen kunne vi ikke regne med. Om morgenen ville det være en grov grøt, om kvelden en flerretters middag bestående av fisk, sopp, lavgrøt og tangspaghetti. Det vi regnet vi kunne få mengder av, var først og fremst sopp, tang/tare og muligens lav. Hele byggkorn, sammalt rugmel, smør og honning skulle vi ha med fra vår egen tid.

Som en garanti hvis mye av dette slo feil, eventuelt ikke viste seg tilstrekkelig, ville vi midt i uka få to ferdigslakta lam inn i leiren som vi ville grille. Det ville bli et kraftmåltid, etter all mager føde.

TØYGRUPPA

Det er lettere å danne seg et bilde av hvordan folk gikk kledd i folkevandringstiden, enn hva de spiste.

Med god samvittighet konstruerte vi **manns** og **kvinnedrakter** etter danske mosefunn.

Ut fra danske mosefunn skulle kvinnen ha en drakt som bestod av skjørt, skinnslag, kjortel(bluse) og **halsklede**.

Mannsdrakten bestod av kjortel, **kappe** og brok. Skinnsko var vanlig. Skinn og lær er kostbart å eksperimentere med, og tradisjonen om å lage skinnsko var utvisket etter så mange århundrer. Derfor ble det godtatt å gå med komager, skaller, mokasiner eller vanlige fjellstøvler.

Tøygruppa hadde som de andre temagrupperne satt opp forslag om det de regnet som akseptabelt. Disse prinsippene var ikke så fastlåste som matgruppas. Ingen av Oksvolds sauer trengte klippes for vårt tøys skyld. Tøyet skulle lages ferdig på forhånd. Visse retningslinjer hadde vi satt: Klærne burde ha egenskaper som lignet dem som ble brukt for ca. 1.500 år siden.

De burde se ut slik at de ikke brøt med det miljøet vi ville skape.

Utgiftene til klær burde ikke bli mer enn 50-100 kr, helst ingen.

Man skulle ha tilstrekkelig med tøy, men ikke mer enn tilstrekkelig.

Hensikten var at vi skulle få en viss uniformering i leiren med noenlunde samme kjortel, brok, kappe og sko. Det ble lagt vekt på at sammensetningene skulle være duse, og at tøyet skulle være anvendbart i forskjellige situasjoner. Til drakten var det naturlig å ha kniv både for mann og for kvinne.

To ulltepper og lakenpose skulle hver enkelt ha med å legge over seg leie.

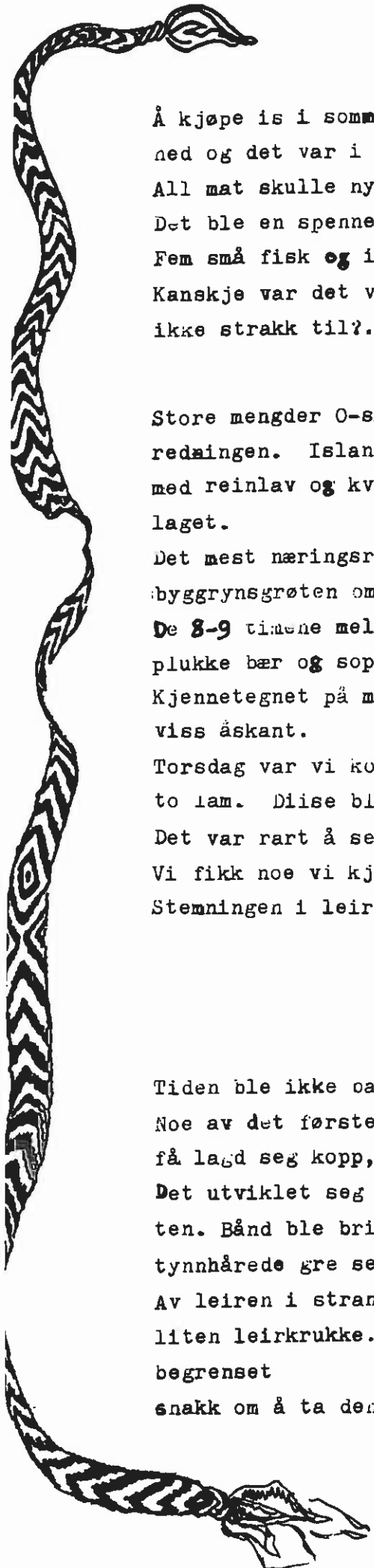

PROSJEKTET I PRAKSIS

Alle hadde sine forestillinger om hvordan denne uka ville fortone seg. Vi hadde diskutert akademisk og saklig og vi hadde ledd av våre egne oppsatte regler.

Ingen hadde prøvd tingene ut i praksis. Det ble noe nytt å lave så primitivt og være så avhengig og bundet av naturen omkring.

/ et var både godt og vondt.

Å kjøpe is i somnervarmen ble umulig, nøkkelen til bilen var gravd ned og det var i denne vi hadde alle våre eiendeler. All mat skulle nytes på stedet og samles til fellesskapet. Det ble en spennende uke. Fisken uteble fullstendig. Fem små fisk og ingen brød, var det vi fikk på en hel uke. Kanskje var det velsignelsen som manglet og som gjorde at det ikke strakk til?.

Store mengder O-skjell i strandkanten ble erstatningen og redningen. Islandslav var ikke å oppdrive, så vi måtte ta til takke med reinlav og kvitkrull. Kaloriinntaket pr. dag ble i minste laget.

Det mest næringsrike måltidet ble som vi hadde forutsett byggrynsgrøten om morgenen.

De 8-9 timene mellom måltidene ble brukt til å sjekke linene, plukke bær og sopp, hente vann og høgge ved.

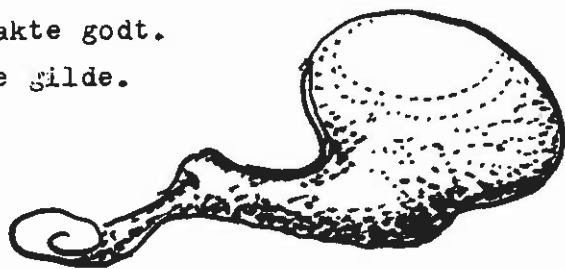
Kjennetegnet på middags-tid var når sola begynte å gå ned over en viss åskant.

Torsdag var vi kommet midtveis i prosjektet. Da hadde vi bestilt to lam. Diise ble grillet over ildstedet i gammen.

Det var rart å se hvordan appetitten ble vekket tillive.

Vi fikk noe vi kjente til og som smakte godt.

Stemningen i leiren sto under dette gilde.

Tiden ble ikke bare nyttet til å samle og sanke.

Noe av det første som ble gjort var å finne passende emner så en kunne få lagd seg kopp, tallerken og skje.

Det utviklet seg litt av en husflid. Ull ble spunnet på selvlaget ten. Bånd ble brikkevevd som i vikingetiden. En kam i bein kunne tynnhårede gre seg med.

Av leiren i strandkanten ble det etter nitidig arbeid ferdig en liten leirkrukke. Den ble brent i en mile. Brukemulighetene var begrenset

Noen vannkrukke var det ikke, og det var ikke snakk om å ta den med på noen fjelitur.

Når det gjaldt klesvalg hadde de fleste fulgt forskriftene. Tekstilene i vår forhistoriske drakt svingte. Mange hadde sydd om skjorter, fjernet lommer og knapper. Det beste var at vi hadde antrekk uten kunstfiber.

Flere av løsningene kan nok ikke forsvares ut fra det vi kjenner til arkeologisk, men det var blitt gjort et heihjertet forsøk.

Flere hadde impregnert kappe på dealmåten var man rustet mot vind og regn. Så og si alle karene hadde unngått barberhøvelen og latt sjegget gro. I O-skjellene fant vi små perler som vi oppbevarte i en liten skinnpung. Det var det eneste vi hadde som var verdiladet. Vi kunne drømme at det kom fredlige handelsmenn for å bytte sine varer.

Husvære vårt ble en blanding av telt og gamme. Grunnen var leid, og vi kunne ikke regne med at bonden ønsket et jernalderhus og et varig kulturminne ved stranden. Boligen var liten og lav, og den skjulte seg godt i landskapet.

Hver natt ble det holdt bålvaktt. Dette ble vår eneste form for organisering. I de sene kveldstimer når natten falt på, laget bålvakttene te av røsslyng eller geiterams.

ETTERTANKER

Dagene gikk langsomt under leiren. Den ensidige kosten reduserte oss ganske kraftig. Hadde vi fulgt den oppsatte tiden (500 år eKr.f) i sterkere grad kunne vi ha unt oss melkeprodukter og mer animalsk føde. Forsøket kunne da med fordel ha blitt forlenget en eller to uker. Vi var altfor mange på en husholdning. Hvis vi hadde fordelt oss på to mat-lag, i to boliger og fordelt utstyret hadde erfaringene blitt bredere.

Vi led ikke bare av matmangel, vi led også under våre egne bestemmelser. Vi hadde ingen bestemt arbeidsfordeling. Arbeidsintensiteten var svært vekslende.

Mange ganger kom det opp akademiske og mindre vesentlige diskusjoner som ikke rimte helt i miljøet. Når ikke praten gikk på universitetsstudier eller kameraer, var det hvilken restaurant som skulle besøkes etter oppholdet. Når middagen ikke smakte kunne det være godt å tenke på Eriksens konditori og marsipanbløtekekene der som ikke noen ville ha problemer med å få ned.

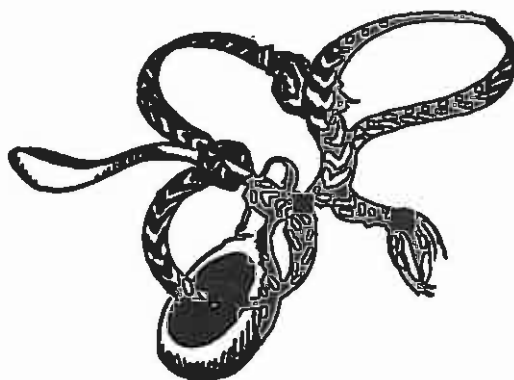
Vår materielle fattigdom stod ikke i stil til vår åndelige utrustning.

Vi skulle ha kookt endel lavgrøt og tangspaghetti før prosjektstart. Med andre ord burde vi ha vært mer praktisk og mindre teoretisk forberedt.

Det er mye som har hendt både med natur og mennesker på de 1500 årene som gikk forut for Fosen samfunnet-1900.

Derfor kan nok vår etterligning utfra nåtidens forestillinger ligge langt fra opprinneligheten og sannheten.

Sigrunn Carlsen.

Vandreleir i Breheimen 28/7-2/8

Mot slutten av juli kommer sommerens høydepunkt for SOS-medlemmer og sympatisører, en ny vandreleir i Breheimen, et av vårt lands vakreste og til nå mest uberørte fjellområder.

-Vi regner med å starte lørdag 28 juli og avslutte med en kveldsgudstjeneste torsdag 2 august.

-Turopplegget er ennå ikke helt fastlagt, men vi satser på å legge ruta i området som nå står i fare for å bli utbygd, samtidig som vi kommer til å vandre en del på Jostedalsbreen (SOS engasjerer brefører, leirdeltakerne trenger ingen forkunnskaper i brevandring).

-I løpet av vandreleiren vil det bli holdt flere foredrag om den aktuelle situasjon i Breheimen med tanke på kraftutbygging og mulige alternativer til de enorme naturødeleggelser den planlagte utbygningen vil medføre.

-Og sist men ikke minst gleder vi oss til mektige naturopplevelser og sosialt fellesskap i nærkontakt med Guds skaperverk.

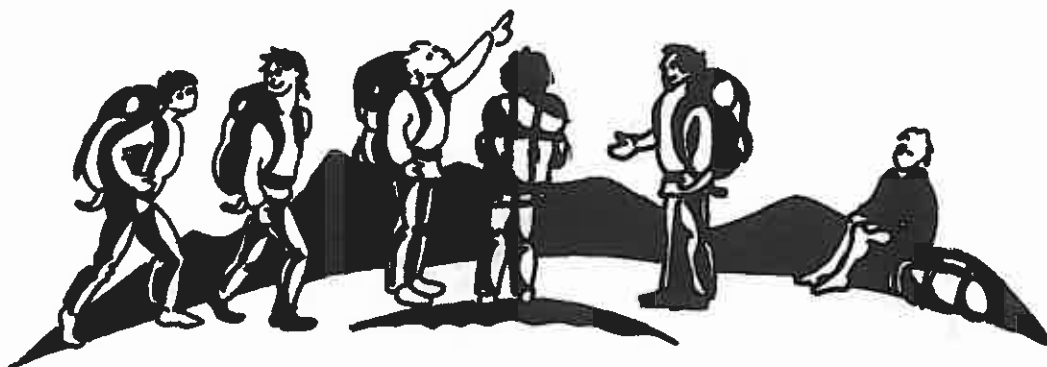
Påmelding + nærmere opplysninger:

Odd Harald Halse

Kirkeåsveien 28

1178 OSLO 11

(påmeldingsfrist 15 juni)

KRISTEN FRILUFTSTJENESTE

En helg i høst var ca. 60-70 stk. samlet til seminar på Grimerud gård v.Hamar. Temaet var "Kristen friluftslivstjeneste", og seminaret ble arrangert i samarbeid mellom "Prosjekt Villmark" (Prosjekt på Ten-Center hvor en tar i bruk villmarksturer som en behandlingsmåte) og Bre og Fjell" (Indremisjonens turgruppe).

PROSJEKT VILLMARK, drives etter inspirasjon fra "Discovery Expeditions" i California som drives av John og Janet Yates. "Discovery Expeditions" prøver å hjelpe ungdommer som har kommet på kant med samfunnet ved å ta dem med på kortere og lengre turer i villmarka. I høst ble John og Janet bedt til Oslo. I den forbindelse ble de bedt til seminaret der John holdt noen interessante foredrag. Her gjengis hovedtrekk fra hans foredrag.

Tanker fra John Yates foredrag:

Villmark - hva er det?..Det kan defineres som enhver fremmed omgivelse. For en som vnder mye i fjellet kan f.eks. -storbyen fortone seg som en villmark. Når en beveger seg fra det ukjente har en sjansen til å lære noe. En blir nødt til å tenke på en ny måte, oppdage nye ting. En føler seg ikke heltvå og må finne på nye ting for å finne seg til rette.

I 2. Mosebok leser vi om hvordan Gud førte Israel folket ut av Egypt. Israel folket ville ut av fangenskapet, og Gud førte dem ut i villmarken. Her var de overlatt til en ny tilværelse. De måtte finne mat, bygge hus, lære å takle de vanskligheter de møtte i ørkenen, stole på hverandre og på Gud. Etterhvert fant de ut at det var lettere å være slave, og mange lengtet tilbake til fangenskapet.

Fangenskapet var en slags boks - trygg og kjent, men med strange grenser. Kristne er flinke til å bygge bokser.-
-Vi ser verden fra vår boks og så lenge vi er i boksene våre og tar oss av behovene der, er vi trygge. Men Gud vil ikke at vi skal være inne i boksene våre. Han vil sparke oss ut av dem og inn i villmarka.

Vi som er glade i villmarka har noe stort å dele med andre mennesker. Oppe på fjellet må en igjen tenke tilbake på noen grunnleggende sannheter.

-Vi må arbeide sammen,-ta beslutninger sammen,-vi må stole på hverandre og lære nye ferdigheter. Vi strekker oss til å bli anderlees. Det gjør oss til folksom tør å ta sjanser,-du må det i villmarka. Du tenker på andres liv, for du er ansvarlig for andres liv, når en er sammen i villmarka.

Vi må ta risiko. Største risken er å tillate andre å se hvem du er egentlig er ; hvilke fysiske barrierer du har, -hvordan du lever ut troen din osv.

Men en kan bygge boks selv i fjellet!

Er det noe område i livet ditt du vet Gud ville du skulle gjøre noe ut av ?..Hva gjør du med det ? Hvilke grunner er det for at du ikke har gjort noe med det ?..

Hva om jeg sa: "Du kan ikke dø "?...Vil du nøle med å gjøre det du ikke har gjort hvis du visste at du ikke kunne dø...? Jesus sa : " Du skal ikke dø, hvis du gir livet ditt til meg".

Hvis vi gjør det Gud vil, har han lovt at han vil beskytte oss og lede oss gjennom vanskeligheter. Vil en oppnå noe må en - ta sjanser..!

Vi lærer noe i villmarka, ikke bare for vår egen del. Vi kan få andre til å strekke seg ved å ta dem med ut i villmarka.

IDEER TIL HVORDAN GJØRE NOE MED OMGIVELSENE

1. Lederskap.

En som vandrer med Gud. En som er villig til å ofre dvs. -han er der ikke bare for sin egen skyld. Målene for dem du er sammen med må bli viktigere enn dine egne mål. Målet må bli at de du har med skal lære at de skal ha suksess!

2. Være i stand til å se andre menneskers behov.

-bruk tid til å finne de virkelige behov. Dette er ofte lettere ute i villmarka da en er hverandre nærmere. Det er vanskeligere å skjule noe.

3. Utvide grenser-ta sjanser-gå utover det du trodde du

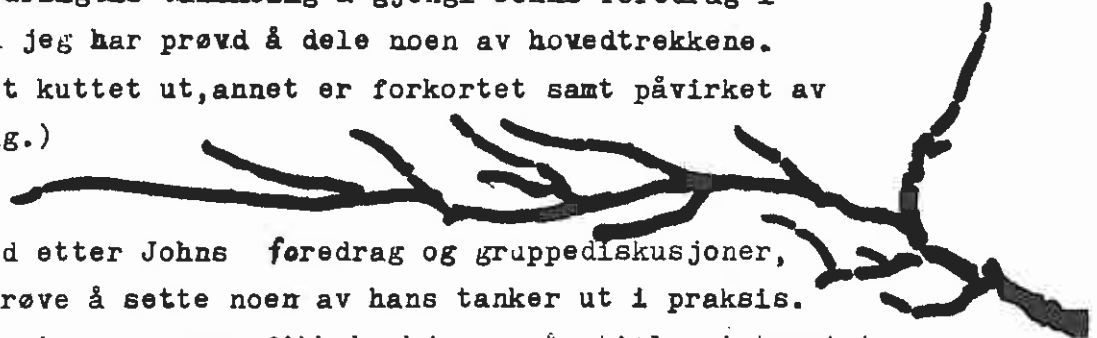
kunne gjøre. Hvor langt kan jeg strekke meg selv? Er det grnser?. Grensene er din egen vilje. En persons vilje kan forandres. Sett elevene i situasjoner hvor de kan finne ut hvor langt de tør strkke seg. - Gi dem lov til å ta feil under trygge forhold.

4. Åpenbaring.

De innser at de er ansvarlige individer. De står i et forhold til Gud. Ingen annen står til ansvar for dem. Følgen blir at de må leve livet anderledes. De blir nødt til å se utenom seg selv, tenke på andres behov o., hva de kan klare. De opplever og den gode følelsen av å være i et team.

Hva er din villmark ? Unngår du å dele evangeliet med andre - er det utenfor boksen din ?

(Det er naturligvis vanskelig å gjengi Johns foredrag i helhet, men jeg har prøvd å dele noen av hovedtrekkene. Noe er blitt kuttet ut, annet er forkortet samt påvirket av min tolkning.)

Lørdag kveld etter Johns foredrag og gruppediskusjoner, skulle vi prøve å sette noen av hans tanker ut i praksis. Vi ble delt inn grupper, -fikk beskjed om å stille i turutstyr. De med bar det ut på "villmarkstur". Ingen av oss visste hva vi gikk til. I mørket ble vi sendt avgårde i en slags hinderløype rundt gården. Det var laget poster rundt i terrenget der det var innlagt forakjellige oppgaver vi skulle løse. Det var alt fra å få en bøtte nitroglyserin over en selvlaget elv (dvs. -en bøtte vann skulle transporteres ved hjelp av et tau over en grøft), til å klatre opp en vegg på 4-5 m kun med hjelp fra hverandre. Her måtte vi samarbeide, stole på hverandre, bruke erfaring og fantasi. På den måten lærte vi endel om hvordan vi fungerte som gruppe og om hverandres sterke og svake sider.

Lørdagskvelden ble avsluttet med lyshilder ffa div.turer og vi fikk en skumringsstund med sang og bønn.

Søndag var det gudstjeneste og bibeltime v. John. Etterpå var det åpent for andre til å si noe.

Et par reiste seg, med klamme hender og skjelvende røst.

De sprenget grenser ved å tørre å si noe i forsamlingen.

Blant annet var det ei som som hadde skrevet et dikt.

Hun delte det med oss og det var gripende.

Jeg tror alle var fornøyde med seminaret og fikk inspirasjon og mange nye tanker i forbindelse med bruk av villmarksliv i forkynnelse og hjelpearbeid. Selv om det var mange breførere og klatrere der fant vi ut at friluftstjeneste ikke bare er for "profesjonelle" turfolk men kan brukes på flere nivåer. Alle har vi evner som kan brukes og oppgaver å gå inn i. Det viktigste er at vi er villige til å bli brukt av Gud, og at vi stoler på hans kraft. Da tør vi ta sjanser og steg ut i det ukjente.

(Er de noe du lurer på i forbindelse med seminaret på Grimerud gård så skriv til Samling om skaperverket.)

FJELL- TREFF i SYKKYLVEN

Marianne Konow

Kristen Friluftslivtjeneste arrangerer fra 14-19 august et fjelltreff i Sykkylven på Sunnmøre. Treffet vil bli en fritt opplagt samling, der mye av programmet avhenger av hver enkelt deltaker..., men hvor det åndelige fellesskapet står i sentrum.

Dagene vil bli rammet inn med morgen og kveldsamlinger rundt bålet, mens resten av tida fylles ut etter den enkelte deltakers egne ønsker. Mulighetene ligger godt til rette for både fjellklatring, brevandring og varierte turer i vill og frodig vestlandsnatur.

Som en smakebit av programmet nevner vi at fjelltreffet åpnes med en ekte sunnmørsk velkomstkveld, hvor rømmegrøt, spekemat, flatbrød og hjemmelaget "skyr" vil bli servert forventningsfulle treffdeltakere.

For videre informasjon, kontakt: Sveinung Vemøy
Spl.skolen i Ålesund
6017 ASESTRANDA

"FRILUFTSLIV EN VARA ELLER ET SÅTT AT VARA?"

Denne problemstillingen var tema for et symposium som nylig ble holdt på Sjøvik folkehøgskole utenfor Avesta i Sverige. Utsendinger fra de fleste svenske miljøorganisasjoner samt noen delegater fra Norge hadde satt seg som mål å komme fram til en samlende definisjon av hva friluftsliv er og også hva det ikke er.

Behovet for en presisering og avgrensning av begrepet friluftsliv har blitt stadig mer presserende de siste åra, i takt med den nesten eksplosivt økende kommersialisering av de forskjellige sider ved friluftslivet.

Liksom teknokrater i NVE og Tidemann og Gude har helt ulik forståelse av hva f.eks. en foss er, kan friluftsliv eller ferdsel i naturen innebære fundamentalt forskjellige opplevelser alt etter hvilket verdisyn og hvilke motiver man legger til grunn for å ferdes ute i fri natur. Vi kan illustrere kontrasten mellom de holdninger som kommer til uttrykk i første eksempel ovenfor ved å hevde at for NVE-teknokraten er fossen først og fremst et fysikalsk fenomen som assosieres med Pelton-turbiner, elektriske fjernledninger og dekning av energiprognoiser, mens fossen for Tidemann og Gude ganske enkelt var et underverk i en hel natur. Likeså vil holdninger til friluftsliv variere fra en egoistisk behersker og bæsirermentalitet på den ene side til en ydmyk og uegennyttig holdning som bl.a. innebærer å ferdes i naturen på naturens egne vilkår.

Vi vil i dette småskrift bare gi et kort sammendrag av de forslag til definisjon av begrepet friluftsliv som kom fram på symposiet ved Sjøvik folkehøgskole. Vi vil så sparke ballen videre til leserne, da vi tror dette er en viktig problemstilling å være seg bevisst før sekken snøres foran nye rike opplevelser i nærkontakt med Guds frie natur.

"Friluftsliv er møte med fri natur" kan stå som en sammenfattende definisjon de aller fleste av deltakerne gikk god for. Likevel er det kanskje de mange delforslag og utdypninger som vil være mest interessante og forhåpentligvis stimulere til videre forståelse for friluftslivets verdi og egenart:

Friluftsliv er LIV i fri natur på naturens egne vilkår, et liv som engasjerer hele mennesket, både kropp, intellekt og følelesesliv.

- Friluftsliv foregår i en fri natur, uten bruk av ressursforbrukende hjelpemiddel og med teknisk ukomplisert utrustning.

- Friluftsliv er en pedagogisk vei til personlig utvikling.

- Friluftsliv er et enkelt, uegennyttig liv i fri natur på naturens vilkår

enkelt - vi prøver å klare oss uten hjelpemiddel fra teknokulturen.

liv - noe som engasjerer kropp, tanke og hjerte.

uegennyttig - det forutsettes ikke at vi skal bli forsørget gjennom friluftslivet, men at vi kan glede og inspirasjon gjennom opplevelsen av naturens egen verdi.

fri natur - en natur der naturrytmene ikke er brakt ut av likevekt.

på naturens vilkår - vi streber mot å leve maksimalt nær naturen, men samtidig minimalt belaste naturens kretsløp.

- Friluftsliv innebærer kjærlighet til naturen, og dermed også vern av naturen.

- Friluftsliv innbefatter i sin forlengelse et helhetssyn for hele vårt livsmiljø.

- Friluftsliv innebærer også kunnskap om menneskets plass i forhold til naturen.

Avgrensning mot idrett og turisme

Symposiets deltakere var som tidligere nevnt også opptatt av å trekke opp grensene mot andre virksomheter for å redde friluftslivets egenart.

Turisme: Vi ser en fare i at friluftslivet blir dradd inn i turismens velsmurte maskineri som krever tilrettelagte arrangement og "tilrettelagt natur" (=anlegg, veier o.l.) Eller enda enklere: man bygger og arrangerer bort muligheten til kontakt med fri natur.

Idrett: Friluftsliv er ingen konkurransebane, en løype som må gjøres fortest mulig unna. En tur i fri natur innebærer ikke å ta seg raskest mulig fram mellom to punkter. Den som kommer først i mål, vinner ikke og har heller ikke vært dyktigst. Tvert imot. Han/hun har imidlertid med denne holdningen gått glipp av muligheten til å få oppleve et skapende møte med naturen, et møte med sitt eget livs røtter.

AGS

FRILUFTSLIV -VERDIGRUNNLAG OG METODE

For dei som har fri siste veka i juni, kan me informere om eit kurs som bør vere midt i blinken for mange Samling Om Skaperverket medlemmer.

Staden er Valdres f.h.s. og tema er friluftsliv - verdigrunnlag og metode. Fire av dagane på kurset skal vere med turar, og ved sidan av foredrag verd det også praktisk arbeid. For det å oppleve naturen i samanheng med friluftsliv er avgjerande for å auke forsåinga av naturvern.

Ein vil ta opp emner innanfor følgende punkter:

- Auke erfaring i friluftsliv.
- Friluftsliv og kunst.
- Naturetikk ut fra kristend.
- Funksjon/ansvar som gruppeledar.

Tid: 24. - 30. juni 1984.

Fleire opplysningar får du frå arrangøren som er: Norges Kristelige Folkehøgskulelag (boks 6830, St.Olavs plass, Oslo.) og Valdres fhs.

Kursledar er: Dag T. Elgvin, (Øytun fhs.) og foredrag vert gitt av:

- * Nils Faarlund (Norges Høgskule),
- * Hans Petter Hansen (Fosen fhs.),
- * Gunnar Breivik (NIH).

Hvordan opplevelser i naturen legger grunnlag for miljøkamp

Søk etter det som er enkelt i naturen, og du kommer snart til å ane noe stort.....

Vår organisasjon må være en bevegelse med spissen rettet mot samfunnet. Den kan bli det om vi regner med både den enkelte lille medlem og med hva vi kan være sammen. Legg merke til at jeg sier være sammen, ikke gjøre, men være.

Følg med på en tankeutflukt. Tenk deg at du er en pilspiss. Du behøver en pil å være festet ved. Pilen trenger en bue å hvile på, og buen er avhengig av en skytter for å kunne nå målet sitt.

Jeg er selv pilspissen, og jeg er som mine venner, mine foreldre, lærere og ledere har formet meg. Men jeg er også skytteren, som har fått en pil, kanskje hundre eller tusen pilspisser å ta vare på. Jeg vil ta dem en for en og legge dem på buen min. Jeg vil sende dem ut, ut for å møte livet, menneskene og framtida.

Hva gjør jeg? Nå når det er høst ute i marka. Jo, vi går sammen, du og jeg. Langt der ute stanser vi og ser på trær og busker. Knoppene har levende, glade farger. Noen har finurlige, ullaktige ansiktstrekk. Vi studerer dem i forstørrelsesglass og oppdager stadig nye detaljer. Nylig har det gamle løvet falt, og i festet sitter nå den nakne knoppen full av liv, ferdig anlagt for neste løv eller blomst og venter bare rolig og tålmodig på våren.

Når våren kommer, går vi ut og ser hvordan livet sprenger alle grenser..... Blad og blomster spretter ut, gresset vokser, fuglene bygger rede og legger egg, reven får unger.

Når sommeren kommer, går vi ut og møter soloppgangen en tidlig morgen. Tenk å i det minste en gang i livet få være med på dette under - få oppleve det - dette som gjør at vi lever - å virkelig få kjenne det inni seg, som en anelse av hvordan alt henger sammen, og at jeg er en del av det. Vi er med i livets fødselsstund når naturen begynner å leve,

ånde og vokse. Da kan det vokse fram noe i oss, kjærligheten til livet, innsikten om hvor vi hører hjemme, at det finnes en hensikt, en mening. Her slipes pilspissen, her påvirkes vi og her formes en del av personligheten.

Når vi siden går hjem igjen, møter vi menneskene og hele den virkelighet vi alle deler. Mange har så mye, er så rike på hjelpemiddel for å kunne leve. De har så mange ting og er samtidig så fattige, har dårlig tid, eier så lite glede og ser så lite mening med alt.

Høsten, våren og sommeren. Nå er det bare en årstid igjen, og det er vinteren. Når den kommer, går vi ut en stjerneklar kveld og ser langt, langt, svært langt, lengre enn noen gang før.....

Nå vil jeg for min del gå hjem og søke grundig i skrifter og bøker. Naturen interesserer meg og menneskene angår meg, vår måte å leve på eller bare eksistere. Jeg trenger mer kunnskap. Jeg bærer inni meg en spent bue, en bue i hvile, men en bue som i hvert sekund er klar til å skyte piler. Jeg er bevisst på hva jeg har fått, og ser foran meg en gigantisk oppgave: å snu utviklingen. Men her må jeg stoppe opp så jeg ikke fristes til å gjøre alt dette alene. Jeg må lære meg mer og mer å stole på noe større, på medmenneskelighet og kjærlighet. Jeg vil stanse for å lære meg å se, høre, føle og forstå - finne mer visshet. Overlate meg til Gud - gi omsorg, se livet, kvesse piler.....

Om jeg har tusen venner å bry meg om på veien mot framtida, eller om jeg bare har en, så er det like viktig. Det som

betyr noe er at jeg har noen, og at jeg har meg selv - at jeg viser meg selv hva som finnes utenfor stuedøra. Siden har jeg så noe å si til andre: Gå med ut. Gå ut og se hva som finns.

Men iette budskapet kan gi deg bekymringer. Å gå ut i naturen for å søke opplevelse kan blokkere, frustrere, gjøre deg skuffet. Søk ikke opplevelsen som noe merkelig eller eksklusivt, noe som du må eie for enhver pris. Gå ut fra at du allerede har inni deg forutsetninger for å ta imot inntrykkene når de kommer. Vær forberedt på overraskelser.

En annen bekymring er at vi spesielt til å begynne med fristes til å tenke at det enkle er så enkelt at det ikke betyr noe. For meg ble det en stor trøst å få lytte til bibelordet fra Matteus 25. kapittel: "Hva dere har gjort mot en av disse mine minste, det har dere gjort mot meg" Men Herre, hva har vi gjort for deg? En mugge vann til en tørst og et stykke brød til en sultende. En soloppgang og en stjerne-

natt for et rastløst menneske, kanskje bare en knopp eller et gresstrå å se på er noe å regne med. Hvem vet?

Vår pilspiss mot samfunnet kan være en pil som ligger på marken. Vi har naturen på plass i vårt program. Men vår pilspiss må være i luftig bevegelse, et bevisst engasjement, som hogger seg fast.....

Hvordan skal vi klare å påvirke den onde utviklingen? Hvordan skal miljøkampen kjempes slik at vi tar oss inn i menneskeheten, inn i vår beleirede Trojastad? Hvis vi tar vare på de mange små anledningene til å oppleve naturen, da bygger vi Trojahesten. Alle mennesker, kirker og foreninger har denne muligheten.

Ingvar Ankarheim

Livslykke

Livslykken er deg nærmere enn du tror.
I smilet fra en søster og en bror,
i alt som spirer, i alt som gror.
Å ha barnet på sitt fang,
Lytte til vårens jublende fuglesang.

Livslykken er å føle Moder Sols kjærtegnende
stråler mot din kropp en kjølig morgen
der oppe i den karrige fjellnatur,
kjenne hvordan solvarmen tiner opp
noe langt der inni deg selv,
hvordan lengslene, drømmene, håpene
et kort øyeblikk nærmer seg skapertanken.

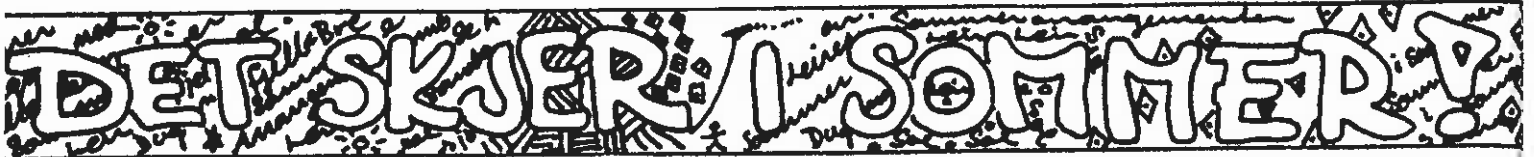

Livslykke er å få være en Liten Livsspire
der ute i Guds fullkomne Skaperverk.
Å bli Styrket i erkjennelsen av å være
uendelig Liten, men samtidig veldig sterk.
Å sanse fjellet der det er ikledd nøysomhetens drakt,
vite at også det er en Liten del av Guds Skaperprakt
Finne en Liten blomst,
som åpenbarer sitt smil blant stein og berg et sted.
Forstå at også du her kan finne fred.

Hans Jørgen Hovelstad

(Dette diktet skrev Hans Jørgen under Breheimen-turen,
som Samling Om Skaperverket arrangerte sommeren 1982.)

SOMMERARRANGEMENTER SE OGSÅ s. 235, 240 og 245

KURS I PLANTEFARVING

- på Bakksetra 1-6 juli. Ankomst søndag kveld, avreise lørdag morgen. Vi bruker det som finnes av egnede vekster i nærheten og gjennomgår prinsippene i plantefarging med bruk av beisemidler, kjemikalier osv. Samlinger med bønn og bibellesning morgen og kveld. Det er plass til 12 deltakere.

PRIS: Kr: 350 for kost og losji, materialer kommer i tillegg.

BAKKSETRA I ORKDAL

- er en gård som drives av Det Norske Misjonsselskap. Helårsdrevet og basert på sauehold, skogsdrift og utleie/gjeste-virksomhet. Griser, kaniner, geiter, hester, kyllinger finnes også på gården. Gården ligger lønnes selv i åkogen og er omkranset av flott natur. Like ved ligger Gangåsvatnet hvor gården har naust og egen båt. Bakksetra trenger ARBEIDSHJELP til sommeren i tidsrommet fra ca. 10 Juli. og en måned framover.

Har du lyst, kan du få oppleve en trøndelags sommer med høsjeing, slåttearbeid og kristent arbeids fellesskap. Du kan komme for kortere eller lengre tid.

PRAKTISK-TEORETISK KURS I ØKOLOGISK HAGEBRUK

Til sommeren tar vi på Fredens Bolig sikte på å arrangere et praktisk/teoretisk kurs i økologisk dyrking. kurset foregår fra tirsdag 7/8 til lørdag 11/8 hos oss på Krokskogen, utenfor Oslo. Vi vil belyse aktuelle emner innenfor det økologiske jordbruket både på det praktiske plan og utfra en etisk synsvinkel.

Vi satser på foredrag, diskusjoner, innhøstingsarbeid og kulturelle aktiviteter. Sissel Hansen som er leder for forsøksringen for biologisk jordbruk i Midt-Norge, blir med oss et par av dagene. S.O.S folk vil få førsteprioritet ved snarlig påmelding.

På Fredens Bolig er det tredje året med økologisk drift, og vi ønsker å dele de positive erfaringene vi har fått med andre. Både uerfarne og erfarne små og store dyrkere er

- VELKOMMEN -

Kollektivet har 20 mål innmark hvorav 5 mål med allsidig grønnsaksdyrking.

Prisantydning: 400-500 kr.

DET SKJER I SOMMER!

Nærmere opplysninger fåes ved påmelding, som sendes til :

STIFTELSEN FREDENS BOLIG
v/Øystein Falch-Hansen
1350 Lommedalen

Frist: så raskt du vet, seinest
1/6.

Ved påmelding oppgi om du er knytta til S.O.S på en eller annen måte, og eventuell jordbrukspraksis.

LEIR MED DEN SVENSKKE, KRISTNE JORDBRUKS- KOLLEKTIV GRUPPA

-blir det også på Fredens Bolig utenfor Oslo, i tiden 21-28 juli. De kommer til å ta opp ting angående oppstarting og oppfølging av kristne

jordbrukskollektiv. Så hvis du går med slike tanker, kan du sikkert hente noe her, i tillegg til verdifullt fellesskap med svenske søsken. Da det kommer en 15-20 deltakere fra Sverige, har vi plass til 10-15 fra Norge (fortrinnsvis S.O.S) Ta med sovepose, skrivesaker og arbeidstøy.

Pris: 350-400 kr.

Påmelding sendes til:

Liv Strøm

Hagaliveien 26

1342 Jar (tlf. 02- 24 68 01)

innen 1.juli.

For nærmere opplysninger angående kursopplegget, kontakt : Margareta Bråsk Klättervägen 4, S-41724 Göteborg, Sverige.

DUGNADSARBEID - HYTTE OG TURLIV VED BØRGEFJELL NASJONALPARK

8-22 JULI

Kirsti Birkeland inviterer til særpreget storfamilie miljø i Reiret. Reiret kalles en hyttegrend som ligger ved inngangen til Børgefjell Nasjonalpark, ved Namsvatnet. Reiret har en liten fjellkirke som taket skal legges om på. Det blir ellers endel snekring og annet forefallende arbeid, ispedd gode stunder ved matbordet, skumringstimer med høytlesning (vi tar for oss en klassisk bok) og hyttefolk i alle aldre møter opp.

Ellers kan vi male, dra på fot-, ro-, og fisketurer. Ikke minst kan vi komme til gudstjenester i fjellkirken. Denne er 8-kantet i loftet tømmer og med sitteplass for 50. Her arrangeres det gudstjenester hele sommeren. Det er en fordel at folk fra S.O.S er selvhjulpne m.h.t telt, proviant etc. Det er ellers mulig å komme å bo for kortere eller lengre tid mellom 8-22 juli.

DET SKJER I SOMMER!

VANDRELEIR

I Gørgfjell Nasjonalpark, et område med praktfull natur, og samiske kulturminner.

Hvis noen er interesserte i å arrangere/være med på en vandreleir i dette området, kan dere ta kontakt med oss i oslo-gruppa.

En samisk kjentmann kommer til å være med på turen/leiren, og han vil nok se til at turen blir lagt til de fineste områdene. Ja med fiskeutstyr, for ørreten spretter i vannene!

Nærmere opplysninger om ankomst til "reiret", kontakt med den samiske kjentmannen m.m. fåes om dere skriver til:

Odd Harald Hålse
Kirkeåsveien 28
1178 Oslo 11

MERK: frist innen 1. juni

SOMMERKURS: TORRAK 1987

Arr: Svenska Misjonsforbundets Ungdom
Tid/sted: Bergslagen (nord for Hällefors), Sverige. 28/7-4/8.

Kursets ide: Et møte mellom naturen, mennesket og skapelsens Herre
Kursmaterieell: "Gå med ut-heftet" (tidligere sendt til alle medl.)

Bergslagen ligger i et skogsdistrikt med mange elver og innsjøer. På kurset vil en forsøke å leve et enkelt liv i pakt med naturen. Deltakerne overnatter ute eller i telt.

Miljø-, freds- og livsstilsspørsmål vil stå sentralt. Dessuten vil noe av tida bli viet ulike typer kreativ virksomhet. Deltakerne kommer til å arbeide i små grupper, basert på alles delaktighet og medansvar. Alle møtes til en felles avslutning. Både enkeltpersoner og familier er velkommen.

- Grupper: 1) Leve skogsliv
2) Kano-langtur
3) Kano-korttur
4) "Den hemmelige stien"
-en vandring både i fantasien og i skogen
5) Skogsvandring
6) Sykkeltur
7) Nedrustning!
-vi bor i naturen uten sovepose, liggeunderlag og telt.

Pris: Selvkostnader (til mat, reise o.l.) Evt. bidrag til å dekke reiseutgifter til dem som har hovedansvar for kurset.

Kontaktperson: Sune Högberg
Gøtarsvik
71023 Glanshammar

Samling om Skaperverket

Styringsgruppa:

Liv Strøm (sekretær), Hagaliveien 26, 1342 Jar
tlf. 02-24 68 01

Odd Harald Halse, Kirkeåsveien 28, Oslo 11

Marianne Konow, Vidarsvei 17, 1342 Jar

Elin Langsholt, Hans Aanerudsvei 44, Oslo 9
tlf. 02-75 22 02

Lokale grupper:

ALTA-gruppa: Sverre Aalvik
Øytun Folkehøyskole
9500 Alta

OSLO-gruppa Leiv Lunde, Parelusveien 9b
Oslo 11

TRONDHEIMS-gruppa: Kristin Kinge, Valøyveien 1
7000 Trondheim

VOLDA -gruppa: Kirsti Hanssen, Engsetveien 32
6100 Volda

Lokalkontakter:

ØSTFOLD: Hilde Pedersen, Haugtun Folkehøyskole
1720 Greåker

RYFYLKE: Knut Sellevold, 4130 Hjelmeland

SOGN OG FJORDANE: Marie-Johanne Folven, 6892 Hjelledalen

KVIKNE/HEDMARK: Jorun Scherer, 2592 Kvikne

I REDAKSJONEN FOR DETTE NUMMER:

Leiv Lunde, Sigrunn Carlsen og

Kjerstin Uhre (ans.

for illustrasjoner
samt lay out)

MASSEVÅREREND

retur til:
SAMLING OM SKAPERVERKET
Hagaliveien 26
1342 Jar

(23)
Tor Grønvik
Hurdal Verk
2090 HURDAL

HERREN ER MIN HYRDE,
JEG MANGLER INGEN TING.
HAN LAR MEG LIGGE
I GRØNNE ENGER;
HAN FØRER MEG TIL VANN
DER JEG FINNER HVILE.
OG GIR MEG NY KRAFT

HAN LEDER MEG PÅ DE RETTE STIER
FOR SITT NAVNS SKYLD.
SELV OM JEG GÅR
I DØDSSKYGGENS DAL,
FRYKTER JEG IKKE FOR NOE VONDT.
FOR DU ER MED MEG.
DIN KJEPP OG DIN STAV,
DE TRØSTER MEG

DU DEKKER BORD FOR MEG
LIKE FOR ØYENE PÅ MINE FIENDER.
DU SALVER MITT MODE MED OLJE,
MITT BELER FLYTER OVER.

BARE GODNET OG MISKUNN
SKAL FØLGE MEG ALLE NINE DAGER,
OG JEG FÅR BO I HERRENS HUS
GJENNOM LANGE TIDER.

- DAVID, SALME 23